

Nazwa dokumentu: „Wsparcie realizacji zadań Połączonego Centrum Operacyjnego Cyberbezpieczeństwa (PCOC)”					
Lp.	Organ wnoszący uwagi	Jednostka redakcyjna, do której wnoszone są uwagi	Treść uwagi	Propozycja zmian zapisu	Odniesienie do uwagi
1	MSWiA	Pkt 1.1 Identyfikacja problemu i potrzeb oraz pkt 8 – przepływ CTI MC → S46	Jednym z podstawowych uzasadnień realizacji przedsięwzięcia jest ograniczenie czynności manualnych i zwiększenie automatyzacji wymiany informacji. Jednocześnie w opisie przepływów danych (str. 40, pkt 14 Tabeli) wskazano, że przekazywanie informacji z CTI MC do S46 będzie realizowane poprzez: „ <i>Ręczne wprowadzania informacji do S46 (w formie raportów, komunikatów lub ostrzeżeń</i> ”. Przyjęte rozwiązanie nie jest spójne z deklarowanym celem integracji i automatyzacji systemów.	Proponuje się przewidzieć automatyczny mechanizm wymiany danych pomiędzy CTI MC i S46, w szczególności z wykorzystaniem interfejsu API. Natomiast w przypadku pozostawienia procesu ręcznego należy przedstawić jego uzasadnienie oraz sposób zapewnienia aktualności, integralności, rozliczalności i terminowości przekazywanych informacji.	Ze względu na ograniczenia licencyjne oraz wysokie koszty feedów CTI, dostęp do danych zapewniony jest wyłącznie dla wybranych instytucji. W ramach przedsięwzięcia nie przewidziano środków finansowych na wdrożenie oraz utrzymanie rozwiązania umożliwiającego automatyczną integrację CTI z systemem S46. W związku z powyższym przyjęto model przekazywania informacji w sposób ręczny, adekwatny do możliwości organizacyjnych i finansowych projektu.
2	MSWiA	Pkt 2.4 Produkty końcowe przedsięwzięcia oraz pkt 3 Kamienie milowe	Raport z testów bezpieczeństwa przewidziano na czerwiec 2027 r., podczas gdy wdrożenie CTI planowane jest na grudzień 2027 r., a kolejne istotne modyfikacje S46, AntyDDoS, interfejsów API i infrastruktury przewidziano do 2029–2030 r. Test przeprowadzony w 2027 r. nie będzie zatem obejmował znacznej części końcowego rozwiązania.	Proponujemy, aby przewidzieć testy bezpieczeństwa po zakończeniu istotnych etapów rozwoju oraz końcowe testy bezpieczeństwa obejmujące całe rozwiązanie przed zakończeniem projektu i jego odbiorem produkcyjnym.	Systemy CTI oraz AntyDDoS funkcjonują już w środowisku produkcyjnym i zostały wcześniej wdrożone, a będą utrzymywane podczas trwania całego projektu PCOC. Planowane w czerwcu 2027 r. testy bezpieczeństwa obejmą całość istniejących i wykorzystywanych komponentów tych systemów. Dalsze działania realizowane w ramach przedsięwzięcia dotyczą przede wszystkim rozwoju, integracji oraz rozbudowy funkcjonalnej już działających rozwiązań.
3	MSWiA	Pkt 4.2 Wykaz poszczególnych	W ramach pozycji dotyczących zakupu usług wskazano m.in. ochronę AntyDDoS oraz	Proponujemy, aby doprecyzować zakres rzeczowy poszczególnych	Doprecyzowano zapisy OZPI.

		pozycji kosztowych	utrzymanie systemów zabezpieczeń S46. Jednocześnie odrębna pozycja „Bezpieczeństwo” o wartości 58 776 000 zł obejmuje usługę ochrony przed atakami DDoS i utrzymanie systemu zabezpieczeń S46. Na podstawie obecnego opisu nie jest możliwe jednoznaczne ustalenie rozłączności zakresów poszczególnych pozycji kosztowych	pozycji kosztowych w sposób jednoznacznie wykluczający nakładanie się finansowanych zakresów oraz umożliwiającą przypisanie każdego wydatku do określonego produktu, usługi lub zadania przedsięwzięcia.	
4	MSWiA	Pkt 6 Główne ryzyka oraz pkt 8 Architektura	Przedsięwzięcie jest zależne od szeregu systemów pozostających poza bezpośrednim zakresem projektu oraz od komponentów planowanych lub modyfikowanych w innych przedsięwzięciach. Jednocześnie ryzyko pod nazwą: „ Niepełne zidentyfikowanie zależności z innymi projektami ” (str. 21), zostało ocenione jako niskie pod względem siły oddziaływania i prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka. Biorąc pod uwagę liczbę integracji oraz zależność od terminowej dostępności systemów zewnętrznych, ocena ryzyka wymaga ponownej weryfikacji.	Proponuje się ponowne przeanalizowanie poziomu tego ryzyka oraz ewentualne uzupełnienie sposobu zarządzania nim o wskazanie właścicieli poszczególnych zależności, wymaganych porozumień międzyinstytucjonalnych, terminów udostępnienia interfejsów oraz rozwiązań alternatywnych na wypadek opóźnienia innych projektów.	Ocena ryzyka „Niepełne zidentyfikowanie zależności z innymi projektami” jako niskiego pozostaje aktualna, ponieważ większość zależności związanych z integracją systemów została już zidentyfikowana i uwzględniona w założeniach przedsięwzięcia. Ponadto, projekt jest realizowany na przestrzeni lat i wszystkie systemy będą w tym czasie rozwijane i mogą nastąpić nieprzewidziane zależności, na które trzeba będzie reagować w trakcie trwania projektu. Zarządzanie ryzykiem opiera się na regularnej komunikacji i bieżącej współpracy z właścicielami systemów oraz monitorowaniu interoperacyjności systemów. Przyjęte mechanizmy pozwalają na wczesne identyfikowanie potencjalnych problemów i skuteczne reagowanie na pojawiające się ryzyka, co uzasadnia utrzymanie niskiej oceny ryzyka.
1	MRPiPS	2.4. Produkty końcowe przedsięwzięcia	Wszystkie produkty końcowe (interfejsy, moduły systemów, aplikacje webowe, raporty, dokumentacje, rekomendacje itd.) przedsięwzięcia powinny zostać przygotowane w sposób dostępny cyfrowo i spełniać standard WCAG 2.1 na poziomie A i AA	Wymienione produkty końcowe przedsięwzięcia powinny zostać przygotowane w sposób dostępny cyfrowo i spełniać standard WCAG 2.1 na poziomie A i AA.	W dokumencie w pozycji 2.4 uzupełniono opis o zapis „ <i>Dokumenty wypracowane w ramach projektu zostaną przygotowane w sposób dostępny cyfrowo i będą spełniać</i> ”

					<i>standard WCAG 2.2 na poziomie A i AA.</i>
2	MRPiPS	Kamienie milowe	Optymalizację GUI i UX przewidziano dopiero na koniec projektu, podczas gdy UX powinien być wbudowany w cały cykl rozwoju produktów. Badania UX powinny zostać przeprowadzone także z osobami z niepełnosprawnościami.	Należy przewidzieć w harmonogramie projektu więcej czasu na zmiany GUI i badania użyteczności. Badania UX powinny zostać przeprowadzona na różnorodnej grupie użytkowników (też z osobami z niepełnosprawnościami).	W harmonogramie rozwój GUI i UX jest przewidziany na cały okres trwania projektu. W pozycji Kamienie Milowe wpisany jest Planowany termin osiągnięcia projektu na 2030-06-30. Jest to plan osiągnięcia finalnego produktu.
3	MRPiPS	Wykaz poszczególnych pozycji kosztowych: koszty UX i grafiki	Brak wykazania zaplanowania kosztów związanych z UX i zaimplementowaniem zmian wynikających z raportów WCAG rodzi ryzyko powstania nieużytecznych interfejsów. Wykazano Ryzyka wpływające na realizację przedsięwzięcia wykazano: Brak wystarczających zasobów kadrowych do realizacji projektu. A jednocześnie cały ciężar zapewnienia UX jest realizowany w ramach bieżących zadań zespołu projektowego.	Należy zweryfikować czy istniejące zespoły są w stanie wykonać dodatkowe prace bez ujmowania ich pracy w pozycjach kosztowych. Należy oszacować koszty prac UX projektanta i audytora WCAG oraz dodać do pozycji kosztowych.	W projekcie nie wyodrębniono odrębnej kategorii kosztów UX. Działania związane z analizą potrzeb użytkowników, projektowaniem doświadczeń użytkownika (UX), testowaniem użyteczności, projektowaniem interfejsów oraz doskonaleniem funkcjonalności systemów będą realizowane w ramach bieżących zadań zespołu projektowego oraz wykonawców zaangażowanych w rozwój produktów projektu. Zakres prac UX będzie uzależniony od potrzeb identyfikowanych na poszczególnych etapach realizacji projektu, w szczególności podczas rozwoju systemu S46 oraz portalu Cyber.gov.pl. Ze względu na niemożność precyzyjnego określenia na etapie planowania projektu udziału czasowego poszczególnych specjalistów w realizacji prac UX, nie

					przewidziano odrębnych stanowisk ani osobnej kategorii kosztów dedykowanej wyłącznie tym zadaniom. Koszty związane z realizacją działań UX zostały uwzględnione odpowiednio w kosztach personelu projektu oraz kosztach usług zewnętrznych związanych z projektowaniem, rozwojem i utrzymaniem produktów cyfrowych. Dodano zapis doprecyzowujący: <i>"Materiały wypracowane w ramach projektu zostaną przygotowane w sposób dostępny cyfrowo i będą spełniać standard WCAG 2.2 na poziomie A i AA."</i>
4	MRPiPS	Szkolenia oraz działania informacyjno-promocyjne	W projekcie zaplanowano szkolenia i działania informacyjno-promocyjne. Powinny one zostać przygotowane w sposób dostępny cyfrowo.	Materiały szkoleniowe i informacyjne powinny być przygotowywane w formatach dostępnych cyfrowo, w szczególności: - dostępne dokumenty elektroniczne, - materiały wideo z napisami, - materiały multimedialne zgodne z wymaganiami WCAG A i AA.	Materiały szkoleniowe będą przygotowane zgodnie w sposób dostępny cyfrowo i będą spełniać standard WCAG 2.2 na poziomie A i AA. Ten zapis został zawarty w 4.2 Wykaz poszczególnych pozycji kosztowych przy pozycji Koszty UX i grafiki.
1	MF i G/ Ministerstwo Finansów	4.3	Wyjaśnienia wymaga powód corocznego wzrostu kosztów utrzymania przedmiotowego projektu w latach 2030–2034, tj. z kwoty 62 345 275 zł brutto w 2030 r. do 158 044 650 zł brutto w 2034 r. Ponadto MF zauważa, że całkowity koszt	Przekazanie wyjaśnień przez wnioskodawcę projektu oraz ewentualna korekta OZPI.	Wyjaśnienie dotyczące wzrostu kosztów utrzymania projektu w latach 2030–2034 Wzrost kosztów utrzymania projektu wykazany w latach 2030–2034 wynika ze sposobu kalkulacji kosztów

			utrzymania trwałości projektu (699 165 250 zł) jest zbyt wysoki w stosunku do całkowitego kosztu przedsięwzięcia (230 000 000 zł) tj. stanowi 303,98% tego kosztu.		zapewnienia trwałości rezultatów projektu po zakończeniu jego realizacji. Należy wskazać, że całkowity koszt przedsięwzięcia w wysokości 230 mln zł odpowiada alokacji przewidzianej dla projektu w Programie Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) i obejmuje wyłącznie wydatki kwalifikowane oraz niezbędne koszty realizacji projektu w okresie jego wdrażania. Jednocześnie w wartości projektu nie zostały uwzględnione koszty wynagrodzeń zespołów realizujących zadanie 4, które stanowią istotny element zapewnienia ciągłości funkcjonowania i rozwoju rezultatów projektu po zakończeniu fazy wdrożeniowej. Koszty te będą finansowane ze środków dotacji celowej jako uzupełnienie finansowania projektu, i nie stanowią wydatków pokrywanych w ramach budżetu projektu FERC. W kalkulacji kosztów utrzymania trwałości projektu uwzględniono natomiast pełne koszty funkcjonowania zespołów odpowiedzialnych za realizację zadania 4 w całym okresie trwałości projektu. Dodatkowo dla poszczególnych lat zastosowano założenie corocznej indeksacji kosztów o wskaźnik inflacji, co powoduje sukcesywny wzrost wartości kosztów utrzymania w kolejnych latach. W konsekwencji koszty utrzymania wzrastają od 62 345 275 zł
--	--	--	---	--	---

					brutto w 2030 r. do 158 044 650 zł brutto w 2034 r. Wyjaśnienie relacji kosztów utrzymania do kosztu przedsięwzięcia Wskazana przez MF relacja całkowitych kosztów utrzymania trwałości projektu (699 165 250 zł) do kosztu przedsięwzięcia (230 000 000 zł), wynosząca 303,98%, wynika z porównania dwóch kategorii kosztowych o odmiennym zakresie. Kwota 230 mln zł odnosi się wyłącznie do kosztów realizacji projektu przewidzianych do finansowania w ramach FERC, natomiast kwota 699 165 250 zł obejmuje pełne koszty utrzymania rezultatów projektu w okresie trwałości, w tym przede wszystkim koszty wynagrodzeń zespołów realizujących zadanie 4, które nie zostały ujęte w budżecie projektu. Obejmuje ona również skutki corocznej indeksacji kosztów wynikającej z przyjętych założeń inflacyjnych. Tym samym wysoki udział kosztów utrzymania w stosunku do kosztu przedsięwzięcia nie wynika z niedoszacowania kosztów realizacji projektu, lecz z przyjętego modelu finansowania, w którym część niezbędnych kosztów operacyjnych związanych z zapewnieniem trwałości rezultatów projektu jest finansowana poza budżetem projektu FERC, ze środków dotacji celowej. Projekt ma
--	--	--	--	--	---

					charakter ciągły i operacyjny, a utrzymanie jego rezultatów wymaga zaangażowania wyspecjalizowanych zasobów kadrowych przez cały okres trwałości, co znajduje odzwierciedlenie w przedstawionych kosztach utrzymania.
1	MFIPR DRC	2.1 Cele i korzyści wynikające z realizacji przedsięwzięcia	Nie wskazano horyzontalnego wskaźnika rezultatu <i>Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów cyfrowych</i>	Proszę o weryfikację i wprowadzenie wskaźnika rezultatu.	Dodano wskaźnik